

## **Jakie warunki trzeba spełnić, żeby założyć i zarejestrować fundację?**

Fundacja zarejestrowana w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) to jedna z form prowadzenia działalności społecznej.

Aby powstała fundacja konieczny jest **fundator**, który przeznaczają pewien majątek na publicznie użyteczny **cel**. Fundator określa też majątek przeznaczony na ten cel, czyli tzw. **fundusz założycielski**.

To, jaki jest cel i wysokość majątku fundacji przeznaczanego na realizację tego celu są najważniejszymi warunkami związanymi z utworzeniem fundacji.

### **Cel fundacji**

Cel, dla którego możemy powołać fundację, powinien być społecznie lub gospodarczo użyteczny, zgodny z podstawowymi interesami Rzeczypospolitej Polskiej w szczególności takim jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami (art. 1). Wyrażenie „w szczególności” oznacza, że wymienione w ustawie, a przywołane wyżej cele, są podane jedynie dla przykładu. Oznacza to w praktyce, że fundacja może realizować dowolne cele charytatywne lub społeczne czy też gospodarczo użyteczne pod warunkiem jednak, że mają one charakter publiczny.

Czasem może wydawać się, że cel dla którego chcielibyśmy powołać fundację, jest jak najbardziej użyteczny, np. pomoc finansowa w formie wieloletniego stypendium dla osieroconego dziecka. Jednak cel wyżej podany nie ma charakteru publicznego. Dlatego też ważne jest, aby określając zakres działań organizacji pamiętać, że fundacja nie powinna być tworzona w celu zaspokojenia prywatnego, osobistego dobra fundatora lub jakiegokolwiek innej osoby, lecz dla dobra ogólnego.

Cechą charakterystyczną fundacji jest niedochodowość celu, dla którego została ona ustanowiona.

### **Fundusz założycielski**

Zgodnie z zapisami ustawy, fundator oprócz określenia celu fundacji, powinien przeznaczyć na rzecz fundacji, na realizację tego celu, pewien majątek. Na ten tzw. fundusz założycielski składać się mogą pieniądze, papiery wartościowe, rzeczy ruchome i nieruchome oddane na własność fundacji (art. 3 ust. 2-3).

Majątek przeznaczony na realizację celu fundacji powinien umożliwić jej rozpoczęcie działań. Decyzję, co do wysokości funduszu założycielskiego podejmuje fundator.

## **Jak powstaje fundacja?**

Od pomysłu na powołanie fundacji, do chwili rozpoczęcia przez nią działalności, musimy przejść przez kilka etapów. Są one niezbędne, aby fundacja mogła uzyskać osobowość prawną.

Niezbędne dla powołania fundacji i rozpoczęcia przez nią działalności są:

1. Ustalenie wysokości funduszu założycielskiego i ustanowienie aktu fundacyjnego
2. Opracowanie statutu, czyli dokumentu określającego organizację i sposób działania fundacji
3. Zarejestrowanie fundacji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS)

Dwa pierwsze kroki należą zasadniczo do fundatora (zasadniczo, bo fundator może wyznaczyć pełnomocnika, który będzie działał w jego imieniu, a wniosek do KRS może złożyć też zarząd). Ostatnie zadanie, czyli wpis do KRS, należy do sądu.

## **Kto może utworzyć fundację? Kto może być fundatorem?**

Osobę tworzącą fundację nazywamy **fundatorem**. Fundatorem może zostać zarówno obywatel polski jak i cudzoziemiec, ponieważ, zgodnie z ustawą, „fundację mogą ustanowić osoby fizyczne niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania” (art. 2 ust. 1).

Fundację może powołać również osoba prawna (np. uczelnia wyższa, firma prywatna), której siedziba mieści się w Polsce lub za granicą. Fundatorów może też być kilku – kilka osób fizycznych, kilka osób prawnych lub grupa składająca się z jednych i drugich.

Rolą fundatora jest ustanowienie fundacji poprzez złożenie odpowiedniego oświadczenia (tzw. aktu założycielskiego/aktu fundacyjnego i sporządzenie statutu. Fundator może też wyznaczyć inną osobę, jako odpowiedzialną za te zadania

**Warto pamiętać, że rola fundatora po zarejestrowaniu fundacji jest zakończona, a odpowiedzialność za majątek i działania fundacji przejmuje zarząd.** Fundator, który chciałby włączyć się w działania ustanowionej przez siebie fundacji (np. wejść w skład zarządu), może to zrobić tylko wówczas, kiedy statut ustanowionej przez niego fundacji będzie zawierał zapisy określające funkcję, którą miałby pełnić, czy też rodzaj decyzji, które mógłby podejmować.

## **Co to jest akt fundacyjny?**

**Akt fundacyjny (założycielski) to oświadczenie woli fundatora zmierzające do ustanowienia fundacji, określające cel fundacji i majątek przeznaczony na realizację tego celu.**

Ustawa wymaga, żeby oświadczenie miało formę aktu notarialnego, dlatego fundator musi udać się do notariusza i w jego obecności wyrazić wolę o powołaniu fundacji, którą notariusz zapisze w formie aktu notarialnego (wyjątkiem jest sytuacja, kiedy ustanowienie fundacji następuje w testamencie – art. 3 ust. 1-3). Jeśli fundatora reprezentowałby pełnomocnik, to osoba ta musi mieć pełnomocnictwo ustanowione również w formie aktu notarialnego (art. 99 par. 1 k.c. w zw. z art. 3 ust. 1 ustawy o fundacjach).

Akt notarialny można też sporządzić za granicą. Ma on wówczas taką samą moc, jak złożony przed notariuszem w Polsce, pod warunkiem jednak, że sporządzony jest przez polskiego konsula i po uzyskaniu od Ministra Sprawiedliwości pisemnego upoważnienia wydanego na

wniosek ministra właściwego do spraw zagranicznych (art. 19 ust. 4 i 5 Ustawy z dn. 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej).

Oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji musi zawierać cel/cele powstania fundacji oraz majątek przeznaczony na jego/ich realizację. Fundator może również w oświadczeniu wskazać ministra, który będzie sprawował nadzór nad fundacją. Wybierając właściwego ministra, należy przyrzeć się głównym celom fundacji i wskazać tego ministra, z którego zakresem działań wiążą się one najściślej. Ministra można też wskazać na późniejszym etapie zakładania fundacji czyli w trakcie rejestracji sądowej.

Zanim fundator uda się do notariusza (który sporządzi akt notarialny), najpierw podejmuje decyzję, jakiej wartości majątek przeznaczy dla fundacji i jakim celom ten majątek posłuży. Jeśli fundatorów jest kilku, to muszą rozstrzygnąć między sobą, jaki dokładnie majątek przekaże każdy z nich. Gdy na fundusz założycielski składają się, np. dzieła sztuki, dom, samochód, to muszą zostać wycenione.

### **Czy można odwołać akt fundacyjny?**

Akt fundacyjny ma charakter zobowiązania, co oznacza, że fundator zobowiązuje się w nim do przekazania określonego majątku na rzecz tworzonej fundacji. Obowiązek ten musi zostać zrealizowany po uzyskaniu przez fundację osobowości prawnej, a do tego czasu jest zawieszony. Konsekwencją tego jest dopuszczalność odwołania aktu fundacyjnego (art. 61 par. 1 k.c.). Odwołanie jest możliwe do czasu wpisu fundacji do KRS, a powinno mieć formę aktu notarialnego. Oświadczenie o odwołaniu aktu fundacyjnego może złożyć fundator, a jeśli fundatorów było kilku – to wszyscy fundatorzy łącznie.

Jeśli fundator nie wywiąże się ze zobowiązania to po uzyskaniu przez fundację osobowości prawnej, czyli po dokonaniu przez sąd wpisu do KRS, fundacja może dochodzić swoich praw na zasadach ogólnych, czyli określonych w kodeksie cywilnym.

## **Czy na założenie fundacji są potrzebne jakieś pieniądze?** **Co to jest fundusz założycielski?**

Fundator oprócz określenia celu/celów działania fundacji, podejmuje decyzję o wysokości majątku, który na realizację tego celu przeznaczy. Środki zadeklarowane przez fundatora (a później przekazane) powinny umożliwić fundacji rozpoczęcie działań. Majątek ten stanie się tzw. funduszem założycielskim. Na fundusz założycielski składać się mogą: pieniądze, papiery wartościowe, rzeczy ruchome i nieruchome oddane na własność fundacji (art. 3 ust. 2-3).

Majątek przeznaczony na realizację celu fundacji powinien umożliwić jej rozpoczęcie działań. Decyzję, co do wysokości funduszu założycielskiego podejmuje fundator.

### **Jaką wartość może mieć fundusz założycielski?**

Minimalna wysokość funduszu założycielskiego zależy od tego czy fundacja będzie chciała podjąć działalność gospodarczą czy też nie. Dla fundacji, które nie chcą prowadzić działalności gospodarczej nie zostało sprecyzowane w ustawie, ile powinna wynosić minimalna wartość składników majątku. Przyjęło się, że minimalna wysokość funduszu

założycielskiego wynosi od 500 do 1000 zł. Trudno jednak autorytarnie stwierdzić, że majątek przeznaczony na realizację celu fundacji musi zawierać się przynajmniej w tym przedziale. Zdarza się, że fundatorzy wyznaczają mniejsze kwoty mające tworzyć fundusz nowej organizacji i sądy rejestrują takie fundacje.

Inaczej niż w przypadku fundacji zamierzających prowadzić wyłącznie działalność statutową, wygląda sytuacja w przypadku tych, które będą prowadziły również działalność gospodarczą. Podział środków majątkowych tworzących fundusz założycielski powinien wskazywać, że działalność statutowa jest działalnością podstawową fundacji, dlatego kwota przeznaczona na nią powinna być wyższa od przeznaczonej na działalność gospodarczą. W ustawie dokładnie określono jedynie minimalną kwotę, którą fundator musi przekazać na działalność gospodarczą. Jest to 1000 zł.

Jeśli zatem fundacja ma zamiar podjąć działalność gospodarczą, to na tę działalność powinno się przeznaczyć minimum 1000 zł, a na działalność statutową nie mniej niż na działalność gospodarczą, czyli również przynajmniej 1000 zł. Przykładowo, minimalna wartość majątku fundacji mogłaby wynosić, np. 2500 zł, z czego 1500 zł przeznaczone byłoby na realizację celów statutowych fundacji, a 1000 zł na działalność gospodarczą.

W przypadku fundacji prowadzącej działalność gospodarczą z funduszu założycielskiego powinny zostać wydzielone środki na działalność statutową i gospodarczą, przy czym na działalność statutową muszą być przeznaczone środki wyższe. Na aktywność gospodarczą nie można natomiast przeznaczyć mniej niż 1000 zł. W przypadku zaś fundacji, która nie chce podjąć działalności gospodarczej, minimalna wartość środków majątkowych nie została określona.

## **Kiedy, na jakim etapie zakładania fundacji, trzeba mieć statut?**

W fundacji statut i jest pisany i uchwalany przez fundatora/fundatorów. Fundator może też udzielić pełnomocnictwa, w tym zakresie, innej osobie.

Ponieważ statut jest dokumentem pisemnym, pełnomocnictwo do jego uchwalenia również musi być na piśmie. Czasem fundator w akcie fundacyjnym (akcie założycielskim) określa, że statut zostanie napisany i uchwalony np. przez zarząd fundacji.

## **Przygotowujemy wniosek rejestracyjny, czyli z czego składa się wniosek o rejestrację nowej fundacji w KRS?**

Po podpisaniu aktu notarialnego musimy złożyć wniosek rejestracyjny do KRS. Obowiązek ten należy do fundatora lub fundatorów, jeśli jest ich kilku (ewentualnie do osoby przez niego upoważnionej do składania wniosku o rejestrację) lub do zarządu fundacji. W związku z tym musi on wypełnić właściwe formularze oraz przygotować wymagane dokumenty i załączniki (np. statut, uchwały).

Wniosek o rejestrację w KRS składa się z:

- urzędowych formularzy
- dokumentów, załączników

## **Ile kosztuje rejestracja nowej fundacji w KRS – za co się płaci?**

Fundacja, która składa wniosek o wpis do KRS musi ten wniosek opłacić. Wpłaty należy dokonać na rachunek lub do kasy sądu, w którym składamy wniosek.

Koszt, jaki poniesie fundacja, wynosi odpowiednio:

- dla fundacji rejestrującej się wyłącznie w KRS (w rejestrze fundacji, stowarzyszeń /.../ oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej) – 250 zł,
- dla fundacji rejestrującej się zarówno w rejestrze fundacji, stowarzyszeń /.../ w KRS jak i w rejestrze przedsiębiorców w KRS – 1000 zł; w tym 500 zł to opłata za wpis do rejestru przedsiębiorców, a 500 zł za ogłoszenie tego wpisu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (nie płaci się już za wpis do rejestru fundacji, bo sąd pobiera, przy jednoczesnym rejestrowaniu w dwóch rejestrach, tylko jedną opłatę; jest to zgodne z zasadą, że jeżeli przepis przewiduje dla danego rodzaju spraw opłaty w różnych wysokościach to pobiera się opłatę wyższą).

Możemy też wnioskować o zwolnienie z opłaty za wpis do KRS na mocy ustawy o kosztach sądowych.

## **Co musi zrobić fundacja po zarejestrowaniu się w KRS?**

Fundacja po zarejestrowaniu w KRS:

- składa wniosek o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej przez co uzyska numer REGON,
- zakłada konto bankowe,
- zgłasza się do urzędu skarbowego w celu uzyskania numeru identyfikacji podatkowej – NIP.

## **Ile kosztuje podpisanie aktu założycielskiego (notarialnego)?**

Za sporządzenie aktu fundacyjnego (notarialnego) notariusz pobiera od fundatora opłatę tzw. takse notarialną. Jej wysokość zależy od wartości majątku przeznaczonego na realizację celu fundacji. Im wyższa wartość funduszu założycielskiego, tym wyższa taksa notarialna. Poniższa tabela wskazuje, jaka może zostać przyjęta maksymalna stawka od poszczególnych wartości funduszu założycielskiego. Maksymalne stawki taksy od poszczególnych wartości w przypadku dokonania czynności notarialnych ustala Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej (Dz. U. Nr 148, poz. 1564 z późn. zm.) Zdarza się, że notariusze interpretują inaczej to rozporządzenie i za złożenie oświadczenia woli o założeniu fundacji podają inne stawki niż wynikają z podanych w tabeli. Radzimy wówczas poprosić o podanie podstawy prawnej takiej opłaty, a jeśli trzeba poszukać innego notariusza.

| Wartość funduszu założycielskiego    | Maksymalna stawka taksy notarialnej                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| do 3 000 zł                          | 100 zł                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| powyżej 3 000 zł do 10 000 zł        | 100 zł + 3 % od nadwyżki powyżej 3 000 zł                                                                                                                                                                                                                                                 |
| powyżej 10 000 zł do 30 000 zł       | 310 zł + 2 % od nadwyżki powyżej 10 000 zł                                                                                                                                                                                                                                                |
| powyżej 30 000 zł do 60 000 zł       | 710 zł + 1 % od nadwyżki powyżej 30 000 zł                                                                                                                                                                                                                                                |
| powyżej 60 000 zł do 1 000 000 zł    | 1 010 zł + 0,4 % od nadwyżki powyżej 60 000 zł                                                                                                                                                                                                                                            |
| powyżej 1 000 000 zł do 2 000 000 zł | 4 770 zł + 0,2 % od nadwyżki powyżej 1 000 000 zł                                                                                                                                                                                                                                         |
| powyżej 2 000 000 zł                 | 6 770 zł + 0,25% od nadwyżki powyżej 2 000 000 zł, nie więcej jednak niż 10 000 zł, a w przypadku czynności dokonywanych pomiędzy osobami zaliczonymi do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów Ustawy z dn. 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn nie więcej niż 7 500 zł. |

Powyższe kwoty są podane w wysokości maksymalnej. Co to oznacza?

**Przykład:** Za złożenie przed notariuszem oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji, której fundusz założycielski wynosi 5000 zł, notariusz ma prawo pobrać maksymalnie 100 zł plus 3% od nadwyżki powyżej 3000 zł. Przy 5000 zł majątku tę nadwyżkę stanowi 2000 zł. 3% od 2000 zł to 60 zł, a więc maksymalna taksa notarialna wyniesie 160 zł (100 zł plus 60 zł). Pamiętajmy też, że do tej kwoty 160 zł trzeba doliczyć 23% VAT. Poza tym będzie ona wyższa, jeśli notariusz wykona jakieś dodatkowe czynności, np. wyda odpis aktu notarialnego.